Ю. С. П'ЯТНИЦЬКИЙ¹, Л. І. ЗАКРУТЬКО², О. В. МИСЛИЦЬКИЙ², О. П. ВОЛОСОВЕЦЬ¹,
О. М. КОЧЕТ¹, Л. Г. БІЛАН², П. Р. ПЕТРАШЕНКО¹ (Київ)

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ УСТАНОВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ЗА 2016 РІК

¹Міністерство охорони здоров'я України; ²Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України <lzakrutko@ukr.net>

Проведено моніторинг інноваційного забезпечення закладів охорони здоров'я України науковою продукцією, розробленою вищими медичними навчальними закладами (ВМНЗ) України та науково-дослідними установами (НДУ) МОЗ та НАМН України у 2016 р. Виконано ретроспективний аналіз 630 наукових повідомлень про інноваційні розробки. Під час роботи використано методи експертної оцінки, статистичного, системного, структурно-логічного та кластерного аналізу. Результати дослідження показали, що у 2016 р. науковими установами розроблено найбільше інновацій із спеціальностей «Фармакологія. Фармація», «Хірургія. Торакальна хірургія. Трансплантологія» та «Педіатрія». Серед запропонованих наукових розробок найбільшу кількість становили нові способи лікування – 34,8 %, нові способи діагностики – 28,1 % та нові пристрої й лікарські засоби – 7,6 %. Серед проаналізованого масиву запропонованих інновацій 62,4 % захищені об'єктами права інтелектуальної власності, зокрема: корисних моделей – 89,1 %, винаходів – 7,9 %, деклараційних патентів – 3,1 %. Таким чином, своєчасний моніторинг інноваційного забезпечення, аналіз стану проблематики інноваційної діяльності в сфері охорони здоров'я України щодо можливості більш ефективного впровадження в медичну практику сучасних інноваційних розробок є запорукою виходу на ринок України та зарубіжжя необхідних лікарських засобів, методологій, способів профілактики та підтримки здоров'я людини на рівні світових стандартів і вимог.

Ключові слова: інноваційне забезпечення; наукова продукція; наукові установи; охорона здоров'я.

Актуальність. Одним з пріоритетів державної політики в забезпеченні тривалого соціально-економічного розвитку України визначено збереження і зміцнення здоров'я населення на основі формування здорового способу життя та підвищення доступності й якості медичної допомоги [1, 2]. Впровадження нових наукових розробок у практичну діяльність установ охорони здоров'я України забезпечить покращання організації своєчасної медичної допомоги населенню, підвищення її якості та ефективності [3].

Мета дослідження – провести моніторинг інноваційного забезпечення установ охорони здоров'я України науковою продукцією, розробленою вищими медичними навчальними закладами (ВМНЗ) України та науково-дослідними установами (НДУ) МОЗ і НАМН України у 2016 р.

Матеріали і методи. Експертами Українського центру наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України проаналізовано 630 наукових повідомлень про інноваційні розробки, які увійшли до Переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я (випуск 3) (далі – Перелік, випуск 3), поданих ВМНЗ України та НДУ МОЗ і НАМН України у 2016 р.

Застосовано методи експертної оцінки, статистичного, системного, структурно-логічного та кластерного аналізу.

Результати та їх обговорення. Ретроспективний аналіз наукових повідомлень (НП), які увійшли до Переліку (випуск 3), показав, що найбільшу кількість НП було подано ВМНЗ, що становить 82,4 % (519) їх загальної кількості, НДУ – 17,6 % (111) відповідно.

Найбільше НП надійшло від Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця (95, 15,1 %), Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика (93, 14,8 %), Харківського національного медичного університету (58, 9,2 %) (табл. 1, 2).

Таблиця 1. Кваліметрична характеристика наукових повідомлень, поданих вищими медичними навчальними закладами МОЗ України

Заклад	Загальна кількість поданих НП
Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця	95
Харківська медична академія післядипломної освіти	33
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова	30
ДЗ «Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України»	10
Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика	93
Харківський національний медичний університет	58
ДЗ «Луганський державний медичний університет»	4
ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»	13
Запорізький державний медичний університет	20
ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»	7
Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького	35
Одеський національний медичний університет	10
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»	35
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського»	4
Національний фармацевтичний університет	44
ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет»	28
Всього	519

Таблиця 2. Кваліметрична характеристика наукових повідомлень, поданих науково-дослідними установами МОЗ та НАМН України

Установа	Загальна кількість поданих НП
ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України»	2
ДУ «Львівський науково-дослідний інститут епідеміології та гігієни МОЗ України»	10
ДУ «Науково-практичний медичний центр «Реабілітація» МОЗ України»	3
Національний інститут раку	21
ДП «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки ім. Л. І. Медведя МОЗ України»	14
Український науково-дослідний інститут соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України	2
ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»	15
Український науково-практичний центр ендокринної хірургії, трансплантації ендокринних органів і тканин МОЗ України	2
ДЗ «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України»	5
Координаційний центр трансплантації органів, тканин і клітин МОЗ України	2
Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України	4
ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» ДУС»	21
ДУ «Національний інститут хірургії і трансплантології ім. Шалімова»	10
Всього	111

Проведено аналіз НП за 45 лікарськими (провізорськими) спеціальностями (табл. 3). Найбільша кількість НП висвітлює проблеми 10 спеціальностей (22,2 % загальної кількості проаналізованих спеціальностей), що становить від 3,7 до 11,9 % загальної кількості поданих повідомлень. Серед них слід виділити такі

спеціальності, як «Фармакологія та фармація» (75 НП, 11,9 %), «Хірургія та трансплантологія» (60, 9,5 %), «Педіатрія» (54 НП, 8,6 %), «Стоматологія» (45 НП, 7,1 %), «Акушерство і гінекологія» (38 НП, 6 %), «Кардіологія» (37 НП, 5,9 %), «Загальна гігієна» (30 НП, 4,8 %), «Онкологія» та «Організація і управління охороною здоров'я» (по 26 НП, 4 НП, 1 %), «Неврологія» (23 НП, 3,7 %).

Таблиця 3. Кваліметрична характеристика наукових повідомлень за спеціальністю

Спеціальність	Кількість НП		
	ВМНЗ	НДУ	Всього
Акушерство і гінекологія	37	1	38
Алергологія. Імунологія	4		4
Анестезіологія	9	1	10
Гастроентерологія	5	2	7
Гематологія та трансфузіологія		1	1
Генетика медична. Генетика лабораторна	1		1
Геріатрія та геронтологія	2		2
Загальна гігієна	15	15	30
Дерматовенерологія	10	3	13
Загальна практика – сімейна медицина	5		5
Ендокринологія	7	5	12
Ендоскопія	4		4
Епідеміологія	1	5	6
Інфекційні хвороби	3	2	5
Кардіологія	36	1	37
Клінічна лабораторна діагностика	1	1	2
Медицина невідкладних станів	1	4	5
Мікробіологія і вірусологія	4		4
Наркологія та психіатрія	4	2	6
Неврологія	23		23
Нейрохірургія	1		1
Нефрологія	2		2
Онкологія	8	18	26
Організація і управління охороною здоров'я	7	19	26
Ортопедія і травматологія	12	2	14
Отоларингологія	7	1	8
Офтальмологія	6		6
Патологічна анатомія	15	1	16
Педіатрія	54		54
Променева терапія	3	5	8
Радіологія. Рентгенологія	4		4
Ревматологія	13		13
Рефлексотерапія	1		1
Стоматологія	45		45
Судово-медична експертиза	4		4
Терапія	5		5
Токсикологія	1		1
Урологія	1	3	4
Фармакологія. Фармація	75		75
Фізіотерапія. Медична реабілітація	4	5	9
Фтизіатрія. Пульмонологія	9	1	10
Хірургія. Торакальна хірургія. Трансплантологія	47	13	60
Хірургія серця і магістральних судин	1		1
Морфологія людини	11		11
Нормальна та патологічна фізіологія	11		11
Всього	519	111	630

Менше 1 % становить НП з таких спеціальностей, як «Епідеміологія», «Наркологія та психіатрія» і «Офтальмологія» (по 6 НП, 0,9 %), «Інфекційні хвороби», «Медицина невідкладних станів», «Терапія» та «Загальна практика – сімейна медицина» (по 5 НП, 0,8 %), «Алергологія та імунологія», «Ендоскопія», «Мікробіологія і вірусологія», «Радіологія та рентгенологія», «Судово-медична експертиза» й «Урологія» (по 4 НП, 0,6 %), «Геріатрія та геронтологія», «Клінічна лабораторна діагностика» та «Нефрологія» (по 2 НП, 0,3 %), «Гематологія та трансфузіологія», «Медична генетика», «Нейрохірургія», «Рефлексотерапія», «Токсикологія» та «Хірургія серця і магістральних судин» (по 1 НП, 0,2 %).

За тематикою найбільш важливі наукові досягнення у сфері охорони здоров'я у 2016 р. розподіляються таким чином:

- способи лікування – 34,8 % загальної кількості НП (219);
- способи діагностики – 28,1 % (177);
- нові пристрої та лікарські засоби – 7,6 % (48).
- способи прогнозування – 7,1 % (45);
- способи профілактики – 6,3 % (40);
- способи реабілітації – 2,8 % (18);
- інші – 83 (13,2 %).

Результати дослідження показали, що 62,4 % запропонованих інновацій є об'єктами права інтелектуальної власності: у ВМНЗ – 87,5 % (344) та в НДУ – 12,5 % (49). З них корисних моделей – 89,1 % (350), винаходів – 7,9 % (31), деклараційних патентів – 3,1 % (12) (табл. 4).

Таблиця 4. Кваліметрична характеристика наукових повідомлень, запропонованих вищими медичними навчальними закладами та науково-дослідними установами МОЗ і НАМН України, за об'єктами права інтелектуальної власності

Установа	Загальна кількість поданих НП	Об'єкт права інтелектуальної власності			
		корисна модель	винахід	декларований патент	всього
ВМНЗ	519	302	30	12	344
НДУ	111	48	1		49
Всього	630	350	31	12	393

Висновки. 1. У 2016 р. ВМНЗ було подано більшу кількість НП (519) про наукову (науково-технічну) продукцію, призначену для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я, ніж НДУ МОЗ України (111). У процесі інноваційної діяльності найбільш активними були Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця, Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика та Харківський національний медичний університет. 2. Перші три рангові місця за кількістю нових розробок посідали науковці з таких спеціальностей, як «Фармакологія. Фармація» – 75, «Хірургія. Торакальна хірургія. Трансплантологія» – 60 та «Педіатрія» – 54 НП. 3. Серед інновацій у 2016 р. найбільшу кількість становлять нові способи лікування – 34,8 %, нові способи діагностики – 28,1 % і нові пристрої та лікарські засоби – 7,6 %. 4. 62,4 % нових наукових розробок – об'єкти права інтелектуальної власності.

Перспективи подальших досліджень. Результати дослідження є підставою для оптимізації інноваційної діяльності наукових установ у сфері охорони здоров'я України, що сприятиме покращанню медичного обслуговування населення.

Список літератури

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19–20. – С. 166.
2. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» [Електронний
1. Zakon Ukrainy «Pro priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini» // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 2012. – № 19–20. – P. 166.
2. Zakon Ukrainy «Pro priorytetni napriamy rozvytku nauky i tekhniky» [Elektronnyi re-

- ресурс]. – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>
3. Лазоришенець В. В., Волосовець О. П., Кочет О. М. та ін. Питання підвищення ефективності інноваційної та винахідницької діяльності й розвитку трансферу медичних технологій у сфері охорони здоров'я України // Укр. мед. часопис. – 2014. – № 4. – С. 142–145.
 4. Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я. – Вип. 3. – К., 2017. – 544 с.
 3. Lazoryshenets V. V., Volosovets O. P., Kochet O. M. та ін. Pytannia pidvyshchennia efektyvnosti innovatsiinoi ta vynakhidnytskoi diialnosti y rozvytku transferu medychnykh tekhnolohii u sferi okhorony zdorov'ia Ukrainy // Ukr. med. chasopys. – 2014. – № 4. – P. 142–145.
 4. Perelik naukovoï (naukovo-tekhnichnoi) produktsii, pryznachenoï dlia vprovadzhennia dosiahnen medychnoi nauky u sferu okhorony zdorov'ia. – Vyp. 3. – K., 2017. – 544 p.

ОЦЕНКА ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАУЧНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ ЗА 2016 г.

Ю. С. Пятницький, Л. И. Закрутько, О. В. Мыслыцкий, А. П. Волосовец,
А. М. Кочет, Л. Г. Белан, П. Р. Петрашенко (Киев)

Проведён мониторинг инновационного обеспечения учреждений здравоохранения Украины научной продукцией, разработанной высшими медицинскими учебными заведениями Украины и научно-исследовательскими учреждениями МЗ и НАМН Украины в 2016 г. Ретроспективно проанализировано 630 научных сообщений об инновационных разработках. В работе использованы методы экспертной оценки, статистического, системного, структурно-логического и кластерного анализа. Исследование показало, что в 2016 г. научными учреждениями разработано больше инноваций по специальностям «Фармакология. Фармация», «Хирургия. Торакальная хирургия. Трансплантология» и «Педиатрия». Среди предложенных научных разработок наибольшее количество составляли новые способы лечения – 34,8 %, новые способы диагностики – 28,1 %, новые устройства и лекарственные средства – 7,6 %. Среди проанализированного массива предложенных инноваций 62,4 % защищены объектами права интеллектуальной собственности, в частности: полезных моделей – 89,1 %, изобретений – 7,9 %, декларационных патентов – 3,1 %. Таким образом, своевременный мониторинг инновационного обеспечения, анализ проблематики инновационной деятельности в сфере здравоохранения Украины о возможности более эффективного внедрения в медицинскую практику современных инновационных разработок является залогом выхода на рынок Украины и зарубежья необходимых лекарственных средств, методологий, способов профилактики и поддержания здоровья человека на уровне мировых стандартов и требований.

Ключевые слова: инновационное обеспечение; научная продукция; научные учреждения; здравоохранение.

ESTIMATION OF INNOVATION ACTIVITY OF SCIENTIFIC INSTITUTIONS IN UKRAINE HEALTH CARE FOR 2016

Yu. S. Piatnytskyi¹, L. I. Zakrutko², O. V. Myslytskyi², O. P. Volosovets¹,
O. M. Kochet¹, L. G. Bilan², P. R. Petrashenko¹ (Kyiv, Ukraine)

¹Ministry of Health of Ukraine; ²Ukrainian Center for Scientific Medical Information
and Patent and Licensing of the Ministry of Health of Ukraine

The objective of the work: to monitor the innovation support of Ukrainian healthcare institutions by scientific products developed by the higher medical educational institutions (VMNZ) of Ukraine and research institutes (NDU) of the Ministry of Health and Science of Ukraine in 2016. A retrospective analysis of 630 scientific reports on innovative developments was conducted. During the work, methods of expert evaluation, statistical, system, structural-logical and cluster analysis are used. The research showed that in 2016 scientific institutions developed the most innovations in the specialties "Pharmacology. Pharmacy", "Surgery. Thoracic surgery. Transplantology" and "Pediatrics". Among the proposed scientific developments, the newest methods of treatment were 34.8 %, new methods of diagnosis – 28.1 % and new devices and medicines – 7.6 %. Among the analyzed array of proposed innovations 62.4 % are protected by intellectual property rights, namely: utility models – 89.1 %, inventions – 7.9 %, declaration patents – 3.1 %. Thus, timely monitoring of innovative support, analysis of the problems of innovation in the healthcare sector of Ukraine on the possibility of more effective implementation of modern innovative developments in medical practice is the key to entering the Ukrainian market and abroad the necessary medicines, methodologies, methods for the prevention and maintenance of human health at the level of world standards and requirements.

Key words: innovative support; scientific products; research institutions; health care.